

Suomessa on ruuvi loysalla, kun
Ranskassa on hämähäkki katossa
avoir une araignée au plafond.

Nauraa väkinäisesti
sanotaan ranskaksi
*nauraa keltaisesti
rire jaune.*

Ranskassa voi laittaa jollekin
kirpun korvaan, kun herätetään
epäluuloja
mettre la puce à l'oreille.

Anneli Taimio | Taru Tarvainen

Expressions françaises à gogo

RANSKALAISIA ILMAUKSIA
MIELIN MÄÄRIN

Méli-mélo & pêle-mêle

à gogo [agogo] = mielin määrin, runsaasti
un méli-mélo [melimelo] = sekasotku
pêle-mêle [pelmel] = sikin sokin, sekaisin, mullin mallin

Halkoa hiuksia eli leikata ne neljään osaan
couper les cheveux en quatre.

Avoir du pain sur la planche.
Ranskaksi on leipää laudalla,
kun on iso homma tekeillä.

Jos ei tiedä, miten menetellä, niin
Ranskassa ei tiedä, kummalla jalalla tanssia
ne pas savoir sur quel pied danser.

Eipäs
olla liian
tuttavallisia!
*On n'a pas
gardé les
distances
ensemble.*

erveän
älissään
evalla
n vatsa
rantapäissä
*avoir
l'estomac
dans les
talons.*

Tulla vuoheksi -ilmaisua
käytetään, jos joku hermos
tai suuttuu helposti
devenir chèvre.

*Expressions
françaises
à gogo*

Anneli Taimio
Taru Tarvainen

Expressions françaises à gogo

RANSKALAISIA ILMAUKSIA
MIELIN MÄÄRIN

Méli-mélo & pêle-mêle

Teos on saanut tukea Suomen tietokirjailijat ry:ltä
© 2024 Anneli Taimio; Taru Tarvainen

Kustantaja: BoD · Books on Demand GmbH, Helsinki, Suomi
Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Hampuri, Saksa
ISBN: 978-952-80-8310-8

Graafinen suunnittelu ja taitto: Taru Tarvainen

Sisällys

Lukijalle	7
Avuliaat hakasulut	8
Du pain et du vin	11
Promis, juré, craché !	17
Des goûts et des couleurs, on ne discute pas	21
Vanhoja, molemmilla kielillä esiintyviä viisauksia/sananlaskuja	26
Un esprit sain dans un corps sain	29
Un coin-toilette	35
Dis-moi ce que tu manges, je te dirai qui tu es	37
Une maîtresse	43
Vanhoja, molemmilla kielillä esiintyviä viisauksia/sananlaskuja	44
À propos d'animaux... ..	46

Nos amis les animaux	47
Superstitions.....	59
Les actions qui portent bonheur.....	59
Les actions qui portent malheur	63
Bonheur ou malheur	65
Vanhoja, molemmilla kielillä esiintyviä viisauksia/sananlaskuja	66
Holoriimisäkeet.....	69
Le verlan.....	71
Traduire, c'est trahir	73
Un rébus – kuva-arvoitus	83
Vanhoja ranskalaisia viisauksia.....	84
Méli-mélo & pêle-mêle.....	89
Majeur(e) et vacciné(e)	94

Lukijalle

Kaikki eivät lue kirjojen johdantotekstejä, ja tästä onkin aivan luvalista hypätä yli. Myös seuraavan aukeaman ääntämisasiat ovat tuttuja edellisten kirjojemme lukijoille.

Ranskaa rönsyillen – français tous azimuts oli ensimmäinen yhdessä tekemämme kirja, ja sekin sisälsi runsaasti erilaisia ilmauksia. Tässä uusimmassa kirjassa pyrimme välttämään liiallista toistoa, vaikka se usein onkin paras tapa oppia ja painaa asiat pysyvästi mieleen.

Camembert & croissant – ranskan ääntäminen A:sta Z:aan oli yrityksemme esittää ranskan ääntämissäännöt mahdollisimman yksinkertaisesti. Tässäkin kirjassa on mukana ääntämisohjeita kohdissa, joihin Taru keskitason ranskan opiskelijana on niitä toivonut. Ranskan ääntäminen toki on yleensä varsin säännönmukaista ja loogista niille, jotka ovat ääntämissäännöt hyvin oppineet.

Tämä kirja, *Expressions françaises à gogo – méli-mélo & pêles-mêles*, ei ole kattava hakuteos, vaan olemme valinneet mukaan mielestämme kivoja ja hyödyllisiä ilmauksia.

Kiitokset oikoluvusta ja kommentteista saavat
Eila Hellas & Jaakko Laaksonen!

hyvät selitykset useimpiin
kirjan ilmauksiin: expressio.fr

à gogo [agogo] = mielin määrin, runsaasti

un méli-mélo [melimelo] = sekasotku

pêles-mêles [pelmel] = sikin sokin, sekaisin, mullin mallin

↖ sekä méli-mélo että pêles-mêles
tulevat mêler (sekoittaa)-verbistä

← tulee muinaisranskan gogue-
sanasta, jonka merkitys oli
riemu, ilo, juhlat

Avuliaat hakasulut

”Ranskan ääntämistä ei kannata pelätä”, vakuuttelimme ääntämi-
seen keskittyvässä kirjassamme *Camembert & croissant*. Ääntämisen,
kuten kaiken muunkin, oppii vain harjoittelemalla, mutta oivana
apuna ovat foneettisin merkein annetut ääntämisohjeet. Ajatuksel-
lisesti yhteen kuuluvat sanat äännetään yhteen pötköön, joten välillä
ääntämisohjeet käyvät myös kivasta aivojumpasta.

Tässä kirjassa selitämme foneettiset merkit vain lyhyesti. Alla ole-
vasta ranskan vokaalien määrästä ei kannata ottaa stressiä, sillä kaik-
ki ranskalaisetkaan eivät tee eroa suppeiden ja avoimien vokaalien
välillä. Suomalaisillakin vokaaleilla pärjää, kunhan unohtaa ä:n (sillä
sitä äännettä ei ranskassa ole) ja opettelee kolme nasaalivokaalia.

VOKAALIT

- [a] = etisempi kuin suomen a
- [ɑ] = takainen a, lähellä suomen a:ta, harvinaisempi
- [e] = suppeampi ja etisempi kuin suomen e
- [ɛ] = avoimempi kuin suomen e, suomen e:n ja ä:n väliltä
- [i] = suppeampi ja etisempi kuin suomen i
- [o] = pyöreämpi ja suppeampi kuin suomen o, lähempänä suomen u:ta
- [ɔ] = avoimempi kuin suomen o, a-voittoinen
- [u] = pyöreämpi ja suppeampi kuin suomen u
- [y] = pyöreämpi ja suppeampi kuin suomen y
- [ø] = hieman pyöreämpi ja suppeampi kuin suomen ö
- [œ] = avoimempi kuin suomen ö
- [ə] = ns. neutraalivokaali (švaa), usein hyvin lyhyt, voi jäädä pois
nopeassa puheessa

e [ə], joka voidaan jättää myös ääntämättä,
ilmaistaan yleensä suluissa:
au revoir [OR(ə)vwar] = näkemiin

NASAALIVOKAALIT

ilma poistuu sekä suun että nenän kautta ja resonoi nenäonteloissa

[ã] = takainen nasaalivokaali

[ẽ] = etinen nasaalivokaali

[õ] = takainen nasaalivokaali

PUOLIVOKAALIT

seuraavan vokaalin kanssa yhtenä tavuna äännettävät, hyvin lyhyet

[w] = konsonanttinen u, pyöristynyt, mutta suppeampi kuin u

[y] = konsonanttinen y

KONSONANTIT

[b] = hyvin soinnillinen

[d] = hyvin soinnillinen, terävämpi kuin suomen d

[f]

[g] = hyvin soinnillinen

[j]

[dʒ] = englannista lainatuissa sanoissa

[k] = etisempi kuin suomen k

[l] = heleä l, etisempi ja terävämpi kuin suomen l

[m]

[n]

[ɲ] = melkein kuin nj, muttei niin etinen

[ŋ] = äng-äänne, vain lainasanoissa

[p]

[R] = takainen r

[s] = terävämpi kuin suomen s

[ʃ] = soinniton suhu-s

[ʒ] = soinnillinen suhu-s

[t] = terävämpi kuin suomen t

[v] = voimakas v

[z] = soinnillinen s

Quand
le vin
est tiré,
il faut
le boire.

Quand le vin est tiré, il faut le boire.

”Ken leikkiin ryhtyy, se leikin kestäköön”, sanoo suomalainen,
mutta ranskaksi ei leikitä vaan juodaan viiniä. Ks. s. 14.

Kun suomalainen panee päänsä pensaaseen, suomalainen harjoittaa strutsin politiikkaa
pratiquer la politique de l'autruche.

Näyttää pitkää nenää
faire un pied de nez.

Äkkipikainen ihminen on maitokeitto.
Sehän kiehuu helposti yli
être soupe au lait.

Ranskan opiskelua rennosti ja viihdyttävästi

Millaisella ranskalaisella on karva kädessä (avoir un poil dans la main)? Entä mitä tarkoittaa, jos saavutaan kuin hius keittoon (arriver/venir comme un cheveu sur la soupe)? Voi ei, minulla ei ole retiisiä (je n'ai pas un radis)! No, leikataan päärynä kahtia (couper la poire en deux), vaikka se ei ole torttua (ce n'est pas de la tarte).

Tämä kirja voi jonkun mielestä olla puoliksi viikuna, puoliksi viinirypäle (mi-figue, mi-raisin). Ainakin tähän sopii sanonta tehdä purjo (faire le poireau). Toivomme, että kirjaa ei ole tehty luumujen takia (pour de prunes).

Ilmaisujen ja sanontojen lisäksi kirjassa käsitellään muun muassa taikauskoa ja takaperinkieltä, ja mukana on myös asiaa kääntämisestä sekä käännösvirheistä. Kirja sopii parhaiten ranskan alkeet osaavalle lukijalle, mutta aloittelijakin voi parantaa yleissivistystään.

Hankkimalla kirjasarjan kaksi edellistä osaa, kirjat Camembert & croissant ja Ranskaa rönsyillen, saa teokset aakkostamalla hyllyynsä ranskan lipun värit. Pöllö (c'est chouette)!

ANNELI TAIMIO on ranskan opettaja ja oppikirjailija sekä auktorisoitu kääntäjä ranska-suomi. Vuonna 2013 Anneli sai Palmes académiques -ritarikunnan kunniamerkin ansioistaan ranskan opettajana sekä ranskan kielen ja kulttuurin levittäjänä.

TARU TARVAINEN on graafinen suunnittelija ja kalligrafian harrastaja.

osa sanonnoista on avattu tarkemmin
ja kerrottu myös taustoista

à la Saint-Glinglin
[alasēglēglē] ←
= ei koskaan

osassa sanoista
tai sanonnoista
on mukana myös
ääntämisohjeet

ISBN 978-952-80-8310-8
89.61

9 789528 083108

Epämiellyttävä ihminen
on huonosti nuoltu karhu
un ours mal léché.